

CÁC ĐỊA PHƯƠNG TRUNG QUỐC MẤT QUYỀN TÍNH GDP **KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM**

Hương Dũng

Theo VietNamNet¹, “các địa phương Trung quốc mất quyền tính toán chỉ tiêu tổng sản phẩm trong nước”, có thể coi là bài học kinh nghiệm đối với Thống kê Việt Nam?

Cũng theo nguồn tin của VietNamNet, tại Hội thảo về thống kê ngày 18 tháng 1 năm 2008, Trung Quốc thông báo quyết định từ nay các địa phương sẽ không có quyền tự tính GDP (Tổng sản phẩm trong nước) của mình, do nhiều con số thống kê đã bị địa phương cố tình làm sai lệch. Tổng số GDP theo báo cáo của các địa phương trong năm 2004 lên đến 2,66 ngàn tỉ nhân dân tệ (khoảng 334,6 tỉ USD) cao hơn con số tính toán của Cơ quan thống kê Trung ương. Trong nửa đầu năm 2006, GDP của Trung Quốc tăng 10,9% so với cùng kỳ năm trước. Trong khi đó, tất cả các tỉnh, thành phố đều báo cáo tốc độ tăng trưởng hai chữ số, trong đó có 23 tỉnh, thành phố (trong 31 tỉnh và thành phố) báo cáo tăng trưởng vượt quá 12%. Con số tăng trưởng GDP của Trung Quốc cao nhất thế giới, nhưng con số này ở tất cả các địa phương của Trung quốc còn cao hơn nhiều. Tăng trưởng GDP vẫn được coi là con số quan trọng nhất thể hiện phát triển kinh tế địa phương, vì vậy chỉ tiêu này luôn được lãnh đạo các địa phương quan tâm. Ngoài ra, hệ thống thống kê yếu

kém ở Trung Quốc cũng góp phần làm cho con số mất chính xác. Chính phủ Trung Quốc hiện đang nỗ lực để cân bằng tốc độ với chất lượng và hiệu quả của tăng trưởng kinh tế gắn với bảo vệ môi trường.

Đối với Việt Nam, số liệu GDP tính cho toàn quốc với con số này cộng từ báo cáo của các tỉnh, thành phố (gọi chung là tỉnh) trực thuộc trung ương cũng có hiện tượng chênh lệch số liệu tương tự như Trung Quốc, nhưng với mức độ và chiều hướng phức tạp hơn. Năm 2001, GDP theo giá thực tế toàn quốc cao hơn 40,1 nghìn tỷ đồng so với số liệu GDP của các tỉnh cộng lại, con số này của năm 2002, 2003 lần lượt là 32,4 và 16,4 ngàn tỷ đồng, nhưng bắt đầu từ năm 2004, có hiện tượng đảo chiều: số liệu GDP của toàn quốc thấp hơn so với các tỉnh cộng lại năm 2004, 2005, 2006 lần lượt là -103; -54,4; -77,3 ngàn tỷ đồng. GDP theo giá so sánh cũng có hiện tượng chênh lệch theo hướng số liệu GDP tính cho toàn quốc luôn luôn thấp hơn số liệu cộng từ báo cáo của các tỉnh (xem Bảng 1, Bảng 2). Về tốc độ tăng trưởng GDP tính theo toàn quốc luôn luôn thấp hơn tốc độ tăng trưởng tính theo tỉnh. Cụ thể: Tốc độ tăng trưởng GDP năm 2001 của toàn quốc là 6,89%, nhưng theo các tỉnh là 9,26%; năm 2002 là 7,08% (10,53%), năm 2003 là 7,34% (11,34%); năm 2004 là 7,79 (12,31%); năm 2005 là 8,43% (12,11%); năm 2006 là 8,17% (11,48%) (số trong ngoặc đơn là tốc độ tăng trưởng GDP tính theo tỉnh, thành phố).

¹ Việt Báo (Theo_VietNamNet) Thứ sáu, 19 Tháng một 2007, 10:51 GMT+7_ <http://vietbao.vn>

Bảng 1: Số liệu GDP tính theo giá thực tế (2001 -2006)

Đơn vị tính: Ngàn tỷ đồng

	2001	2002	2003	2004	2004	2006
a. Toàn quốc	481,3	535,8	613,4	715,3	839,2	973,6
b. Báo cáo của các tỉnh	441,2	503,4	597,0	725,6	893,6	1050,9
Chênh lệch (a-b)	40,1	32,4	16,4	-103,0	-54,4	-77,3

Nguồn: Vụ TK Hệ thống tài khoản quốc gia

Bảng 2: Số liệu GDP tính theo giá so sánh năm 1994 (2001 -2006)

Đơn vị tính: Ngàn tỷ đồng

	2001	2002	2003	2004	2004	2006
a. Toàn quốc	292,5	313,3	336,2	362,4	393,0	425,0
b. Báo cáo của các tỉnh	316,0	349,2	388,8	436,7	489,6	545,8
Chênh lệch (a-b)	-23,5	-35,9	-52,6	-74,3	-96,6	-120,8

Nguồn: Vụ TK Hệ thống tài khoản quốc gia

Chênh lệch số liệu GDP được trình bày ở Bảng 1 và Bảng 2 cho thấy rõ chiều hướng ngày càng nới rộng khoảng cách chênh lệch số liệu GDP giữa toàn quốc với số liệu GDP tính cho tỉnh. Mặc dù, Tổng cục Thống kê đã rất cố gắng tìm cách giảm thiểu sự chênh lệch này. Nói một cách hình tượng, tình trạng chênh lệch số liệu GDP nói trên là con bệnh, nhưng có thể chưa phát hiện đúng bệnh, hoặc chưa bốc đúng thuốc nên con bệnh không những không thuyên giảm mà còn nặng hơn.

Tình trạng chênh lệch số liệu GDP nói trên đang là vấn đề bức xúc không chỉ đối với cơ quan thống kê quốc gia (Tổng cục Thống kê) mà còn đối với các cơ quan Đảng, Nhà nước, Chính phủ, tổ chức quốc tế và các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng chênh lệch số liệu GDP tính cho toàn quốc so với tính theo các tỉnh, theo chúng tôi, có thể phân thành 2 nhóm nguyên nhân: (i) Nhóm nguyên nhân thuộc về công tác thống kê, điển hình của nhóm nguyên nhân này là chưa sử dụng

đơn vị cơ sở² làm đơn vị thống kê (hiện vẫn sử dụng doanh nghiệp độc lập làm đơn vị thống kê); và (ii) Nhóm nguyên nhân phi thống kê, điển hình cho nhóm nguyên nhân này là “ý chí” chỉ đạo của lãnh đạo địa phương (tăng trưởng GDP vẫn được coi là con số quan trọng nhất thể hiện phát triển kinh tế địa phương, vì vậy đây luôn là mục tiêu cho lãnh đạo các địa phương).

Nhằm giải quyết triệt để tình trạng trên, năm 2008, Viện Khoa học Thống kê đã chủ trì phối hợp với một số Vụ nghiệp vụ và một số Cục Thống kê tỉnh, thành phố thực hiện đề tài “*Nghiên cứu các giải pháp nhằm khắc phục tình trạng chênh lệch số liệu của chỉ tiêu “Tổng sản phẩm trong nước” giữa toàn bộ nền kinh tế với kết quả tính toán theo các tỉnh/thành phố trực thuộc trung ương*”. Đây

² Xem bài “Một số suy nghĩ về đơn vị báo cáo trong dự thảo Luật Thống kê và cải tiến chế độ báo cáo thống kê cơ sở” Chuyên san Thống kê thương mại (Thông tin khoa học thống kê), năm 2001.

là đề tài lớn, trọng tâm, trọng điểm của ngành Thống kê. Theo kế hoạch, đề tài sẽ thực hiện trong 2 năm (từ tháng 1/2008 đến tháng 12/2009). Nhưng được sự quan tâm, chỉ đạo đặc biệt của lãnh đạo Tổng cục, đề tài gấp rút hoàn thành vào cuối tháng 6 năm 2009 sẽ trình lãnh đạo Tổng cục kết quả nghiên cứu của đề tài, trong đó có các giải pháp và lộ trình thực hiện các giải pháp giải quyết chênh lệch số liệu GDP.

Tuy nhiên, kết quả nghiên cứu của đề tài dù có tốt đến đâu chăng nữa cũng chưa thể giải quyết được vấn đề chênh lệch số liệu GDP tính cho toàn quốc với số liệu GDP tính theo tỉnh. Vì, kết quả nghiên cứu khoa học mới chỉ là sản phẩm của các nhà khoa học và là sản phẩm của cơ quan nghiên cứu khoa học. Muốn sản phẩm khoa học này được áp dụng trong thực tế, đòi hỏi phải có một số điều kiện nhất định, trước tiên là các đơn vị chịu trách nhiệm sản xuất ra số liệu GDP phải có quyết tâm cao ứng dụng kết

quả nghiên cứu của đề tài nói trên và sẵn sàng chấp nhận thay đổi qui trình sản xuất số liệu GDP. Tiếp đến, cần có biện pháp hành chính đủ mạnh tương tự như Trung Quốc đã thực hiện, đó là: Các tỉnh không có quyền tự tính chỉ tiêu GDP của tỉnh mình ■

Tài liệu tham khảo

Nguyễn Văn Đoàn (2001), “Một số suy nghĩ về đơn vị báo cáo trong dự thảo Luật Thống kê và cải tiến chế độ báo cáo thống kê cơ sở”, *Thông tin khoa học thống kê, Chuyên san Thống kê thương mại, trang 21-24*.

Viện Khoa học Thống kê (2008), Thuyết minh đề tài “Nghiên cứu các giải pháp khắc phục tình trạng chênh lệch số liệu của chỉ tiêu Tổng sản phẩm trong nước của toàn bộ nền kinh tế với kết quả tính toán theo tỉnh/thành phố”.

Tổng cục Thống kê (2008), Báo cáo tổng kết công tác năm 2007 và phương hướng công tác năm 2008 của Tổng cục Thống kê.